

Dossier

Arqueologia, Patrimoni i Societat

Introducció

Gabriel Alcalde i Walter Cruells

En els darrers anys s'ha produït un important increment de la relació de l'arqueologia amb la societat i, en aquest sentit, les persones vinculades amb la recerca arqueològica dediquen considerables esforços a comunicar al públic els resultats del seu treball. Aquesta, però, no és pas una inquietud recent. Per exemple, en el llibre *Nuevas tendencias en arqueología* de K. C. Chang (1976), es fa referència a una sèrie d'articles apareguts a *Life* entre 1946 i 1955 en els quals s'analitza la imatge de l'arqueologia que té la societat i que s'associa a les idees de descobriment, aventura, coneixements tècnics dels arqueòlegs... El mateix Chang (p. 157) es pregunta si «el professional de l'arqueologia ha de renegar del públic o compadir-se de la manca d'un major apreci popular?» o sobre «quins esforços s'han fet per a transmetre el coneixement arqueològic al públic i quin tipus de contribucions és important que es transmetin?». Tot i que han passat ja uns quants anys des d'aquestes publicacions, i que l'ús de l'arqueologia per part de la societat ha experimentat un increment important, podríem preguntar-nos fins quin punt actualment la imatge que s'observava en els anys 40 i 50 és la mateixa o és propera a la que té avui la societat, o si els interrogants de Chang són encara actuals.

En els dossiers dels 14 números apareguts de COTA ZERO s'han tractat temes molt diversos relacionats amb la qüestió de com investiguen sobre el passat les persones que treballen en ar-

queologia i com entenen i interpreten aquest passat, tot fent referència a aspectes metodològics, teòrics i pràctics. Ara, el dossier que s'inclou en aquest número planteja una reflexió sobre les formes i les característiques de la relació que s'estableix entre la societat i l'arqueologia. Som plenament conscients que el patrimoni arqueològic no es pot aïllar ni considerar de forma separada del conjunt del patrimoni cultural (entès com la suma del patrimoni natural i patrimoni cultural), i que cal treballar a partir de conceptes integrals del patrimoni. Tot i això, ateses, d'una banda, la temàtica de la revista i, de l'altra, les característiques de la recerca en arqueologia, hem cregut oportú analitzar-lo de manera específica. Entenem, però, que l'anàlisi i la solució de les problemàtiques i necessitats de la societat actual requereixen ineludiblement una interrelació de l'arqueologia amb altres disciplines i altres ciències, un tractament conjunt i una gestió integrada.

En aquest dossier s'ha pretès plantejar una aproximació a l'anàlisi dels diferents agents i instruments que participen en la difusió de l'arqueologia, de les formes d'ús actuals, de la incidència social i de les potencialitats. S'ha considerat la difusió de l'arqueologia i del patrimoni arqueològic una fase de la gestió que cal relacionar amb la recerca i la conservació. S'ha optat per centrar el tema en la difusió al gran públic, sense tractar la difusió especialitzada dirigida als mateixos especialistes. Com que la difusió de

L'arqueologia i del patrimoni arqueològic està molt relacionada amb el context sociocultural en el qual es produeix, en aquesta ocasió hem cregut convenient centrar, bàsicament, el marc de la reflexió en el nostre entorn proper.

El dossier comença amb un article d'Emili Junyent en el qual s'analitza què transmet l'arqueologia i quina és la interpretació que se'n fa per a transmetre-la al públic. El cos central del dossier, amb articles de Francesc Tarrats, Mariàngeles Querol, Gonzalo Ruiz Zapatero i Ana Mansilla, Joan Santacana i Josep Bernadas, està dedicat a analitzar els principals agents culturals i instruments que participen en la difusió de l'arqueologia, les especificitats, potencialitats i limitacions i les característiques dels missatges que transmeten. Segueix un article de Gabriel Alcalde sobre la recepció i la interpretació que fa el públic dels missatges que se li transmeten des de l'arqueologia. Tanquen el dossier dos articles que reflexionen sobre diferents possibles usos de l'arqueologia per part de la societat, escrits el primer per

Ermengol Gassiot, Jordi Estevez i Beatriz Palomar i el segon, centrat de manera específica en el marc de l'arqueologia social, per Oscar Fonseca.

Ens agradaria que aquest dossier servís a la comunitat arqueològica per a recalcar la necessitat de la difusió de l'arqueologia. Però voldríem que contribuís a fer entendre que no es pot fer difusió per fer difusió, sinó que cal que si-guem conscients del que es difon i per a què es difon, que sapiguem, també, a qui ens dirigim i com arriba la informació i, finalment, que si-guem capaços de conèixer quina repercussió té en la societat el que estem fent i què és el que des de la interpretació de l'arqueologia i del patrimoni arqueològic estem transmetent. Sens dubte que la difusió és un aspecte sobre el qual actualment s'està treballant bastant, però pensem que la principal qüestió és encara ara, com ja es preguntava Chang, per a què s'utilitza l'arqueologia i el patrimoni arqueològic i, sobretot, a quins sectors de la societat i a quins interessos es beneficia.